

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ СРПСКИ ЈЕЗИК - 5. РАЗРЕД

Ученици 5. разреда оцењују се формативно и сумативно оценом од 1 до 5 током целе школске године. Оцењивање обухвата све три области српског језика и књижевности, а то су: књижевност, језик (граматика, правопис, ортоепија) и језичка култура.

Оцењују се:

- писмени задаци
- контролни задаци
- диктати
- домаћи задаци
- говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...)
- активност и ангажовање на часу
- усмено одговарање
- учешће у пројектним и истраживачким задацима

Документација која прати процес оцењивања је: е-дневник, педагошка свеска наставника, тестови, диктати, писмени и домаћи задаци.

На почетку школске године ради се иницијално тестирање ученика, које се не оцењује, већ се бодује и резултати се уносе у педагошку документацију наставника, а служи наставнику за планирање рада и даље праћење напредовања ученика.

Формативно оцењивање подразумева: праћење напредовања, ангажовања и активности ученика, активност на часовима (укључујући све три области предмета), редовно доношење прибора за рад, израду домаћих задатака. Води се у педагошкој свесци наставника, а из овог оцењивања проистиче оцена за рад на часу на крају сваког класификационог периода или на крају полугодишта и године. Критеријум је следећи:

- Недовољан успех – ученик не прати наставу, не пише, нема прибор, не ради домаће задатке и уопште није активан на часу;
- Довољан успех – ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор за рад и домаће задатке и ретко кад је активан на часу;
- Добар успех – Ученик прати наставу, доноси прибор за рад и домаће задатке и активан је на часу, али не у континуитету;
- Врлодобар успех – редовно извршава своје обавезе, доноси прибор за рад и домаће задатке, активан је и мотивисан за рад;
- Одличан успех – редовно извршава своје школске обавезе, редовно доноси прибор за рад и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, непрекидно показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања.

У **сумативно оцењивање** спадају: писмени задаци, контролни задаци из граматике и књижевности, полугодишњи и годишњи тестови, диктати, говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у

дискусијама и дебатама...), домаћи задаци (састави/есеји), усмено одговарање.

ЈЕЗИК

Граматика – критеријум за оцењивање знања из области усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа: основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; показује веома висок степен ангажовања; зна и примењује граматичка правила у сложенијим примерима:
 - повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
 - зна и разуме разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - самостално одређује врсте (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге, предлоге) и подврсте речи (именице и придеви) и правилно их употребљава;
 - разликује и разуме категорије рода, броја и падежа речи које имају деκлинацију;
 - разликује и разуме основна значења и функције падежа;
 - проналази и разуме значење и функцију падежног облика у тексту;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - проналази и одређује глаголске облике у тексту;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - одређује основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) и разуме њихово значење и функцију;
 - самостално примењује стечена знања.
- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије и примењује граматичка правила у сложенијим примерима уз малу помоћ наставника, показује висок степен ангажовања:
 - повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
 - разуме разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - одређује врсте и подврсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге, предлоге) и правилно их употребљава;
 - разликује облике придева (позитив, компаратив, суперлатив);
 - разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деκлинацију;
 - разликује и разуме основна значења и функције падежа;
 - уме да препозна значење и функцију падежног облика у тексту;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - одређује глаголске облике у тексту;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - одређује основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) и разуме њихово значење и функцију.
- Добар (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; ангажован је повремено; препознаје и примењује граматичка правила у основним примерима:

- препознаје граматичке појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим наставним садржајима;
 - разликује променљиве од непроменљивих речи;
 - разликује/именује, одређује врсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге, предлоге) и подврсте у једноставним примерима;
 - препознаје облике придева (позитив, компаратив, суперлатив);
 - уме да промени реч кроз падеже;
 - разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију;
 - препознаје основне функције и значења падежа;
 - употребљава падежне облике у једноставним примерима;
 - употребљава личне заменице у складу са нормом;
 - разликује глаголске облике (инфинитив, презент, перфекат, футур I);
 - разликује/именује, одређује реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) у једноставним примерима.
- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије уз помоћ наставника; ангажован је веома ретко; препознаје граматичка правила у најједноставнијим примерима:
- препознаје граматичке појмове обрађене у претходним разредима;
 - препознаје, разликује/набраја врсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе);
 - разликује категорије рода и броја речи које имају деклинацију;
 - наводи падеже са питањима;
 - препознаје/набраја глаголске облике (инфинитив, презент, перфекат, футур I);
 - препознаје/набраја реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе).
- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије ни уз помоћ наставника; не зна да препозна граматичка правила у најједноставнијим примерима

Скала¹ за оцењивање **контролних задатака и тестова из језика и књижевности** је следећа:

Процент тачних одговора:	Оцена:
Од 86% до 100%	одличан (5)
Од 70% до 85%	врлодобар (4)
Од 50% до 69%	добар (3)
Од 31% до 49%	довољан (2)
Од 0% до 30%	недовољан (1)

Диктат (писмена провера знања из правописа) оцењује се бројчано на следећи начин:

- Одличан (5) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна и доследно примењује правописну норму у свим случајевима;
- Врло добар (4) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна правописну норму и примењује је у свим случајевима, уз поједине правописне грешке;
- Добар (3) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, познаје правописну норму и примењује је у

¹ Скала може да има минимална одступања која зависе од тежине и сложености градива и усклађености бодовне листе.

већини основних правописних правила;

- Довољан (2) – ученик пише већину слова ћирилице и латинице, делимично примењује правописну норму у најосновнијим и једноставнијим примерима;

- Недовољан (1) – ученик не пише тачно сва слова ћирилице и латинице, не зна да примени правописну норму у најосновнијим примерима.

Број правописних грешака:

оцена:

Од 0 до 2

одличан (5)

Од 3 до 5

врло добар (4)

Од 6 до 8

добар (3)

Од 9 до 11

довољан (2)

Преко 11

недовољан (1)

КЊИЖЕВНОСТ

Критеријум за оцењивање градива из књижевности усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа, основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из ове области (наводи дела и писце, разликује књижевне родове и врсте, одређује врсту стиха и строфе, проналази стилске фигуре и различите облике приповедања; самостално анализира књижевно дело, аргументовано образлаже свој став о делу и повезује га са другим текстовима по тематици, структури, мотивима);

- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из књижевности, уз малу помоћ наставника (самостално анализира књижевна дела уз познавање основних одлика и функционалних појмова);

- Добар (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из књижевности (познаје основне одлике књижевности и разликује типове уметничког стваралаштва - и ауторску књижевност; познаје основне функционалне појмове;

- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа ове области уз помоћ наставника (повезује наслове књижевног дела и имена аутора, разликује књижевне родове и препознаје основне одлике књижевних текстова);

- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из књижевности ни уз помоћ наставника.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Ученици у току школске године пишу **четири писмена задатка**, од којих су **2 есејског типа**, а **два из области читање и разумевање прочитаног**.

Критеријум за оцењивање **писмених и домаћих задатака (састава/есеја)** обухвата неколико делова: композицију, садржај, стил, граматику, правопис и естетски изглед.

Одличан (5) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао је захтеве композиције кроз увод, разраду и закључак, види се поступност у излагању, реченице су јасне и правилне, без граматичких и правописних грешака, стил писања богат је описима, емоцијама и појединим

стилским изражајним средствима, рукопис ученика је леп, а рад уредан;

Врлодобар (4) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао захтеве композиције, реченице су јасне, са мањим граматичким и правописним грешкама, стилу недостаје више описа и емоција.

Добар (3) – ученик је тачно одговорио на тему, поједини делови композиције нису у потпуности испоштовани (нису повезани, недостаје увод и закључак), поједине реченице нису јасне, са честим граматичким и правописним грешкама, недостаје доста описа и емоција, рад је понегде нечитак и неуредан;

Довољан (2) – ученик је делимично одговорио на тему, увод, разрада и закључак нису уједначени, са значајним граматичким и правописним грешкама, стил је сиромашан, рад је веома нечитак и неуредан;

Недовољан (1) – ученик није ништа написао или ученик није одговорио на тему, нису испоштовани захтеви композиције, рад се не може прочитати, реченице су потпуно неповезане и нејасне, са превише граматичких, правописних и стилских грешака.

Писмени задаци из области читање и разумевање прочитаног оцењују се по истој бодовној скали као и контролни задаци.

Оцењивање говорних вежби:

- Одличан (5) – ученик се правилно изражава, тачно излаже текст поштујући правила композиције, износи своје ставове, описе и емоције у складу са задатом темом, лепо формулише своје мишљење, има изграђену културу комуникације;

- Врлодобар (4) – ученик успешно одговара на постављене захтеве, уз мања одступања;

- Добар (3) – ученик делимично одговара на постављене захтеве;

- Довољан (2) – ученик одговара на постављене захтеве само уз помоћ наставника и на врло једноставним примерима;

- Недовољан (1) – ученик се није припремио за усмено изражавање, не одговара на постављене захтеве ни уз помоћ наставника.

Рецитовање ученика:

- Одличан (5) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз одговарајућу дикцију;

- Врлодобар (4) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз делимично одговарајућу дикцију;

- Добар (3) – ученик тачно рецитије текст, али без одговарајуће дикције и изражајности;

- Довољан (2) – ученик рецитије текст без одговарајуће дикције и изражајности правећи често грешке;

- Недовољан (1) – ученик није научио задати текст.

Наставник може наградити ученика оценом **одличан (5)** и за израду разних паноа, презентација, пројеката, истраживачких задатака, учешћа на такмичењима, конкурсима, у раду секција и другим активностима у школи и сл.

Писмене провере у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја. Оцена са овакве провере не уписује се у дневник, већ се евидентира у педагошкој свесци наставника. Она се може узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика на полугодишту или на крају године.

Ученици који раде по **прилагођеном или измењеном програму (индивидуализација, ИОП)** имају другачије критеријуме оцењивања. Он није исти за све ученике и зависи од потреба и постигнућа сваког појединачног ученика који ради по прилагођеном или измењеном програму.

Закључна оцена утврђује се ученику на крају првог полугодишта и на крају године у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Закључна оцена је бројчана и изводи се као аритметичка средина свих бројчаних оцена које је ученик добио у току првог полугодишта или школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ СРПСКИ ЈЕЗИК - 6. РАЗРЕД

Ученици 6. разреда оцењују се формативно и сумативно оценом од 1 до 5 током целе школске године. Оцењивање обухвата све три области српског језика и књижевности, а то су: књижевност, језик (граматика, правопис, ортоепија) и језичка култура.

Оцењују се:

- писмени задаци
- контролни задаци
- диктати
- домаћи задаци
- говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...)
- активност и ангажовање на часу
- усмено одговарање
- учешће у пројектним и истраживачким задацима

Документација која прати процес оцењивања је: е-дневник, педагошка свеска наставника, тестови, диктати, писмени и домаћи задаци.

На почетку школске године ради се иницијално тестирање ученика, које се не оцењује, већ се бодује и резултати се уносе у педагошку документацију наставника, а служи наставнику за планирање рада и даље праћење напредовања ученика.

Формативно оцењивање подразумева: праћење напредовања, ангажовања и активности ученика, активност на часовима (укључујући све три области предмета), редовно доношење прибора за рад, израду домаћих задатака. Води се у педагошкој свесци наставника, а из овог оцењивања проистиче оцена за рад на часу на крају сваког класификационог периода или на крају полугодишта и године. Критеријум је следећи:

- Недовољан успех – ученик не прати наставу, не пише, нема прибор, не ради домаће задатке и

уопште није активан на часу;

- Довољан успех – ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор за рад и домаће задатке и ретко кад је активан на часу;

- Добар успех – Ученик прати наставу, доноси прибор за рад и домаће задатке и активан је на часу, али не у континуитету;

- Врлодобар успех – редовно извршава своје обавезе, доноси прибор за рад и домаће задатке, активан је и мотивисан за рад;

- Одличан успех – редовно извршава своје школске обавезе, редовно доноси прибор за рад и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, непрекидно показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања.

У **сумативно оцењивање** спадају: писмени задаци, контролни задаци из граматике и књижевности, полугодишњи и годишњи тестови, диктати, говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...), домаћи задаци (састави/есеји), усмено одговарање.

ЈЕЗИК

Грамматика – критеријум за оцењивање знања из области усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа: основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; показује веома висок степен ангажовања; зна и примењује граматичка правила у сложенијим примерима:

- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;

- зна и разуме разлику између променљивих и непроменљивих речи;

- самостално одређује врсте и подврсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге, предлоге) и употребљава их у складу са нормом;

- разуме разлику и одређује облике придева (позитив, компаратив, суперлатив);

- зна и разуме категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију;

- разуме и одређује основна значења и функције падежа;

- уме да одреди значење и функцију падежног облика у тексту;

- употребљава падежне облике у складу са нормом;

- проналази и одређује глаголске облике у тексту (инфинитив, презент, перфекат, футур I, аорист, имперфекат, плусквамперфекат);

- употребљава глаголске облике у складу са нормом;

- проналази и одређује основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) и разуме њихово значење и функцију;

- зна и разуме поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);

- зна правилно да подели реч на слоге;

- зна да наведе, препозна и одреди гласовну промену у сложенијим примерима;

- разуме поделу речи по настанку;

- разликује основу (граматичку/творбену) од наставка (за облик/за творбу);

- разуме разлику између граматичке и творбене основе и наставка за облик и наставка за творбу;

- одређује корен, творбену основу, суфикс, префикс, породицу речи;
- разуме и разликује процесе настанка нових речи (извођење и слагање);
- разуме лексичке појмове - деминутив и аугментатив, хипокористик и пејоратив;
- разуме разлику између комуникативне и предикатске реченице;
- уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
- уме да препозна врсте предикатских реченица;

- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије и примењује граматичка правила у сложенијим примерима уз малу помоћ наставника, показује висок степен ангажовања:

- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;

- зна разлику између променљивих и непроменљивих речи;
- одређује врсте и подврсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге, предлоге) и употребљава их у складу са нормом;
- одређује облике придева (позитив, компаратив, суперлатив);
- зна категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију;
- разуме и одређује основна значења и функције падежа;
- уме да препозна значење и функцију падежног облика у тексту;
- употребљава падежне облике у складу са нормом;
- одређује глаголске облике у тексту (инфинитив, презент, перфекат, футур I, аорист, имперфекат, плусквамперфекат);
- употребљава глаголске облике у складу са нормом;
- одређује основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) и разуме њихово значење и функцију;
- зна поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);
- зна правилно да подели реч на слоге;
- зна да наведе, препозна и одреди гласовну промену у типичним примерима;
- разликује речи по настанку;
- разликује основу (граматичку/творбену) од наставка (за облик/за творбу);
- разликује граматичку од творбене основе и наставак за облик од наставка за творбу;
- одређује корен, творбену основу, суфикс, префикс, породицу речи;
- разликује процесе настанка нових речи (извођење и слагање);
- разуме лексичке појмове - деминутив и аугментатив, хипокористик и пејоратив;
- зна разлику између комуникативне и предикатске реченице;
- уме да подели комуникативну реченицу на предикатске;
- уме да препозна врсте предикатских реченица.

- Дobar (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; ангажован је повремено; препознаје и примењује граматичка правила у основним примерима:

- препознаје граматичке појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим наставним садржајима;

- разликује променљиве од непроменљивих речи;

- разликује/именује, одређује врсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге, предлоге) и подврсте у једноставним примерима;

- уме да промени реч кроз падеже;

- разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију;

- разликује облике придева (позитив, компаратив, суперлатив);

- препознаје основне функције и значења падежа;

- употребљава падежне облике у једноставним примерима;

- употребљава именичке заменице у складу са нормом;

- разликује именичке од придевских заменица;

- разликује глаголске облике (инфинитив, презент, перфекат, футур I, аорист, плаусквамперфекат);

- разликује комуникативну од предикатске реченице;

- разликује/именује, одређује реченичне чланове (subjekat, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) у једноставним примерима;

- зна поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);

- зна да подели реч на слоге у једноставним примерима;

- зна да наведе и препозна гласовне промене;

- разликује речи по настанку;

- разликује основу (граматичку/творбену) од наставка (за облик/за творбу);

- препознаје корен, творбену основу, суфикс, префикс;

- разуме појам породице речи и уме да наведе свој пример;

- разликује процесе настанка нових речи (извођење и слагање);

- зна лексичке појмове - деминутив и аугментатив.

- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије уз помоћ наставника; ангажован је веома ретко; препознаје граматичка правила у најједноставнијим примерима:

препознаје граматичке појмове обрађене у претходним разредима;

- препознаје, разликује/набраја врсте речи (именице, личне заменице, придеве, глаголе, прилоге/предлоге);

- разликује категорије рода и броја речи које имају деклинацију;

- препознаје облике придева (позитив, компаратив, суперлатив);

- наводи падеже са питањима;

- препознаје облике именичких заменица;

- препознаје/набраја глаголске облике (инфинитив, презент, перфекат, футур I, аорист/плусквамперфекат);

- препознаје комуникативну реченицу;

- препознаје/набраја реченичне чланове (subjekat, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут);

- зна поделу гласова (самогласници/сугласници, звучни/беззвучни);

- зна да подели реч на слоге у једноставним примерима;

- зна да наведе гласовне промене;

- наводи речи по настанку;

- разликује основу (граматичку/творбену) од наставка (за облик/за творбу);

- уме да наведе пример за породицу речи.

- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије ни уз помоћ наставника; не зна да препозна граматичка правила у најједноставнијим примерима.

Скала² за оцењивање **контролних задатака и тестова из језика и књижевности** је следећа:

Процент тачних одговора:	Оцена:
Од 86% до 100%	одличан (5)
Од 70% до 85%	врло добар (4)
Од 50% до 69%	добар (3)
Од 31% до 49%	довољан (2)
Од 0% до 30%	недовољан (1)

Диктат (писмена провера знања из правописа) оцењује се бројчано на следећи начин:

- Одличан (5) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна и доследно примењује правописну норму у свим случајевима;
- Врлодобар (4) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна правописну норму и примењује је у свим случајевима, уз поједине правописне грешке;
- Добар (3) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, познаје правописну норму и примењује је у већини основних правописних правила;
- Довољан (2) – ученик пише већину слова ћирилице и латинице, делимично примењује правописну норму у најосновнијим и једноставнијим примерима;
- Недовољан (1) – ученик не пише тачно сва слова ћирилице и латинице, не зна да примени правописну норму у најосновнијим примерима.

Број правописних грешака:	оцена:
Од 0 до 2	одличан (5)
Од 3 до 5	врло добар (4)
Од 6 до 8	добар (3)
Од 9 до 11	довољан (2)
Преко 11	недовољан (1)

КЊИЖЕВНОСТ

Критеријум за оцењивање градива из књижевности усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа, основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из ове области (наводи дела и писце, разликује књижевне родове и врсте, одређује врсту стиха и строфе, проналази стилске фигуре и различите облике приповедања; самостално анализира књижевно дело, аргументовано образлаже свој став о делу и повезује га са другим текстовима по тематици,

² Скала може да има минимална одступања која зависе од тежине и сложености градива и усклађености бодовне листе.

структури, мотивима);

- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из књижевности, уз малу помоћ наставника (самостално анализира књижевна дела уз познавање основних одлика и функционалних појмова);

- Добар (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из књижевности (познаје основне одлике књижевности и разликује типове уметничког стваралаштва - и ауторску књижевност; познаје основне функционалне појмове;

- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа ове области уз помоћ наставника (повезује наслове књижевног дела и имена аутора, разликује књижевне родове и препознаје основне одлике књижевних текстова);

- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из књижевности ни уз помоћ наставника.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Ученици у току школске године пишу **четири писмена задатка**, од којих су **2 есејског типа**, а **два из области читање и разумевање прочитаног**.

Критеријум за оцењивање **писмених и домаћих задатака (састава/есеја)** обухвата неколико делова: композицију, садржај, стил, граматику, правопис и естетски изглед.

Одличан (5) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао је захтеве композиције кроз увод, разраду и закључак, види се поступност у излагању, реченице су јасне и правилне, без граматичких и правописних грешака, стил писања богат је описима, емоцијама и појединим стилским изражајним средствима, рукопис ученика је леп, а рад уредан;

Врлодобар (4) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао захтеве композиције, реченице су јасне, са мањим граматичким и правописним грешкама, стилу недостаје више описа и емоција.

Добар (3) – ученик је тачно одговорио на тему, поједини делови композиције нису у потпуности испоштовани (нису повезани, недостаје увод и закључак), поједине реченице нису јасне, са честим граматичким и правописним грешкама, недостаје доста описа и емоција, рад је понегде нечитак и неуредан;

Довољан (2) – ученик је делимично одговорио на тему, увод, разрада и закључак нису уједначени, са значајним граматичким и правописним грешкама, стил је сиромашан, рад је веома нечитак и неуредан;

Недовољан (1) – ученик није ништа написао или ученик није одговорио на тему, нису испоштовани захтеви композиције, рад се не може прочитати, реченице су потпуно неповезане и нејасне, са превише граматичких, правописних и стилских грешака.

Писмени задаци из области читање и разумевање прочитаног оцењују се по истој бодовној скали као и контролни задаци.

Оцењивање говорних вежби:

- Одличан (5) – ученик се правилно изражава, тачно излаже текст поштујући правила композиције, износи своје ставове, описе и емоције у складу са задатом темом, лепо формулише своје мишљење, има изграђену културу комуникације;

- Врлодобар (4) – ученик успешно одговара на постављене захтеве, уз мања одступања;

- Добар (3) – ученик делимично одговара на постављене захтеве;

- Довољан (2) – ученик одговара на постављене захтеве само уз помоћ наставника и на врло

једноставним примерима;

- Недовољан (1) – ученик се није припремио за усмено изражавање, не одговара на постављене захтеве ни уз помоћ наставника.

Рецитовање ученика:

- Одличан (5) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз одговарајућу дикцију;
- Врлодобар (4) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз делимично одговарајућу дикцију;
- Добар (3) – ученик тачно рецитије текст, али без одговарајуће дикције и изражајности;
- Довољан (2) – ученик рецитије текст без одговарајуће дикције и изражајности правећи често грешке;
- Недовољан (1) – ученик није научио задати текст.

Наставник може наградити ученика оценом **одличан (5)** и за израду разних паноа, презентација, пројеката, истраживачких задатака, учешћа на такмичењима, конкурсима, у раду секција и другим активностима у школи и сл.

Писмене провере у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја. Оцена са овакве провере не уписује се у дневник, већ се евидентира у педагошкој свесци наставника. Она се може узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика на полугодишту или на крају године.

Ученици који раде по **прилагођеном или измењеном програму (индивидуализација, ИОП)** имају другачије критеријуме оцењивања. Он није исти за све ученике и зависи од потреба и постигнућа сваког појединачног ученика који ради по прилагођеном или измењеном програму.

Закључна оцена утврђује се ученику на крају првог полугодишта и на крају године у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Закључна оцена је бројчана и изводи се као аритметичка средина свих бројчаних оцена које је ученик добио у току првог полугодишта или школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ СРПСКИ ЈЕЗИК - 7. РАЗРЕД

Ученици 7. разреда оцењују се формативно и сумативно оценом од 1 до 5 током целе школске године. Оцењивање обухвата све три области српског језика и књижевности, а то су: књижевност, језик (граматика, правопис, ортоепија) и језичка култура.

Оцењују се:

- писмени задаци
- контролни задаци

- диктати
- домаћи задаци
- говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...)
- активност и ангажовање на часу
- усмено одговарање
- учешће у пројектним и истраживачким задацима

Документација која прати процес оцењивања је: е-дневник, педагошка свеска наставника, тестови, диктати, писмени и домаћи задаци.

На почетку школске године ради се иницијално тестирање ученика, које се не оцењује, већ се бодује и резултати се уносе у педагошку документацију наставника, а служи наставнику за планирање рада и даље праћење напредовања ученика.

Формативно оцењивање подразумева: праћење напредовања, ангажовања и активности ученика, активност на часовима (укључујући све три области предмета), редовно доношење прибора за рад, израду домаћих задатака. Води се у педагошкој свесци наставника, а из овог оцењивања проистиче оцена за рад на часу на крају сваког класификационог периода или на крају полугодишта и године. Критеријум је следећи:

- Недовољан успех – ученик не прати наставу, не пише, нема прибор, не ради домаће задатке и уопште није активан на часу;
- Довољан успех – ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор за рад и домаће задатке и ретко кад је активан на часу;
- Добар успех – Ученик прати наставу, доноси прибор за рад и домаће задатке и активан је на часу, али не у континуитету;
- Врлодобар успех – редовно извршава своје обавезе, доноси прибор за рад и домаће задатке, активан је и мотивисан за рад;
- Одличан успех – редовно извршава своје школске обавезе, редовно доноси прибор за рад и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, непрекидно показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања.

У сумативно оцењивање спадају: писмени задаци, контролни задаци из граматике и књижевности, полугодишњи и годишњи тестови, диктати, говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...), домаћи задаци (састави/есеји), усмено одговарање.

ЈЕЗИК

Грамматика – критеријум за оцењивање знања из области усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа: основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; показује веома висок степен ангажовања; зна и примењује граматичка правила у сложенијим примерима:

- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
 - зна разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - самостално одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - разликује и уме да разврста непроменљиве речи;
 - разуме и одређује значења и функције падежа;
 - уме да одреди значење и функцију падежног облика у тексту;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - разликује синтагму од предлошко-падежне конструкције;
 - разуме и самостално одређује функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;
 - разликује личне и неличне глаголске облике у тексту;
 - разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употребљава их у складу са нормом;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - разуме и самостално одређује синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - проналази и одређује реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) и разуме њихово значење и функцију;
 - разликује граматички и логички субјекат;
 - разуме начин исказивања реченичних чланова (речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом) и уме самостално да примени то знање;
 - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
 - разликује врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - идентификује врсте зависних реченица;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разуме лексичке појмове - синоним, хомоним, фразеологизам;
 - разуме разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
 - разликује реченице према комуникативној функцији.
- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије и примењује граматичка правила у сложенијим примерима уз малу помоћ наставника, показује висок степен ангажовања:
- повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
 - зна разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - самостално одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - разликује и уме да разврста непроменљиве речи;
 - разуме и одређује основна значења и функције падежа;
 - препознаје значење и функцију падежног облика у тексту;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - разликује синтагму од предлошко-падежне конструкције;
 - одређује функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;

- проналази и одређује личне и неличне глаголске облике у тексту;
 - разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употребљава их у складу са нормом;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - разликује синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - проналази и одређује реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију) и разуме њихово значење и функцију;
 - разликује граматички и логички субјекат;
 - разуме начин исказивања реченичних чланова (речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом) и уме самостално да примени то знање;
 - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
 - препознаје врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - идентификује врсте зависних реченица;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разуме лексичке појмове - синоним, хомоним, фразеологизам;
 - зна разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
 - разликује реченице према комуникативној функцији.
- Дobar (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; ангажован је повремено; препознаје и примењује граматичка правила у основним примерима:
- препознаје граматичке појмове обрађене у претходним разредима и повезује их са новим наставним садржајима;
 - зна разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - препознаје/разликује непроменљиве речи;
 - одређује основна значења и функције падежа;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - разликује синтагму од предлошко-падежне конструкције;
 - препознаје функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;
 - разликује личне и неличне глаголске облике;
 - препознаје глаголске начине и неличне глаголске облике и употребљава их у складу са нормом;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - разликује синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - одређује основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, атрибут, апозицију);
 - одређује граматички субјекат;
 - препознаје начин исказивања реченичних чланова (речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом);
 - разликује прост и сложени глаголски предикат;

- препознаје врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - наводи врсте зависних реченица;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разуме лексичке појмове - синоним, хомоним, фразеологизам;
 - зна разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
 - разликује реченице према комуникативној функцији.
- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије уз помоћ наставника; ангажован је веома ретко; препознаје граматичка правила у најједноставнијим примерима:
- препознаје граматичке појмове обрађене у претходним разредима;
 - разликује променљиве од непроменљивих речи;
 - одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - наводи/препознаје непроменљиве речи;
 - наводи/препознаје основна значења и функције падежа;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - препознаје синтагму;
 - препознаје састав и врсту синтагме;
 - зна разлику између личних и неличних глаголских облика;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - препознаје синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - препознаје основне реченичне чланове;
 - препознаје граматички субјекат;
 - разликује прост и сложени глаголски предикат;
 - наводи врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - препознаје основна правила конгруенције у реченици;
 - зна разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - препознаје предикатску реченицу у оквиру комуникативне реченице;
 - препознаје реченице према комуникативној функцији.
- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије ни уз помоћ наставника; не зна да препозна граматичка правила у најједноставнијим примерима.

Скала³ за оцењивање **контролних задатака и тестова из језика и књижевности** је следећа:

Процент тачних одговора:	Оцена:
Од 86% до 100%	одличан (5)
Од 70% до 85%	врло добар (4)
Од 50% до 69%	добар (3)
Од 31% до 49%	довољан (2)
Од 0% до 30%	недовољан (1)

³ Скала може да има минимална одступања која зависе од тежине и сложености градива и усклађености бодовне листе.

Диктат (писмена провера знања из правописа) оцењује се бројчано на следећи начин:

- Одличан (5) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна и доследно примењује правописну норму у свим случајевима;
- Врлодобар (4) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна правописну норму и примењује је у свим случајевима, уз поједине правописне грешке;
- Добар (3) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, познаје правописну норму и примењује је у већини основних правописних правила;
- Довољан (2) – ученик пише већину слова ћирилице и латинице, делимично примењује правописну норму у најосновнијим и једноставнијим примерима;
- Недовољан (1) – ученик не пише тачно сва слова ћирилице и латинице, не зна да примени правописну норму у најосновнијим примерима.

Број правописних грешака:

оцена:

Од 0 до 2	одличан (5)
Од 3 до 5	врло добар (4)
Од 6 до 8	добар (3)
Од 9 до 11	довољан (2)
Преко 11	недовољан (1)

КЊИЖЕВНОСТ

Критеријум за оцењивање градива из књижевности усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа, основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из ове области (наводи дела и писце, разликује књижевне родове и врсте, одређује врсту стиха и строфе, проналази стилске фигуре и различите облике приповедања; самостално анализира књижевно дело, аргументовано образлаже свој став о делу и повезује га са другим текстовима по тематици, структури, мотивима);
- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из књижевности, уз малу помоћ наставника (самостално анализира књижевна дела уз познавање основних одлика и функционалних појмова);
- Добар (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из књижевности (познаје основне одлике књижевности и разликује типове уметничког стваралаштва - и ауторску књижевност; познаје основне функционалне појмове);
- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа ове области уз помоћ наставника (повезује наслове књижевног дела и имена аутора, разликује књижевне родове и препознаје основне одлике књижевних текстова);
- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из књижевности ни уз помоћ наставника.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Ученици у току школске године пишу **четири писмена задатка**, од којих су **2 есејског типа**, а **два из области читање и разумевање прочитаног**.

Критеријум за оцењивање **писмених и домаћих задатака (састава/есеја)** обухвата неколико делова: композицију, садржај, стил, граматiku, правопис и естетски изглед.

Одличан (5) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао је захтеве композиције кроз увод, разраду и закључак, види се поступност у излагању, реченице су јасне и правилне, без граматичких и правописних грешака, стил писања богат је описима, емоцијама и појединим стилским изражајним средствима, рукопис ученика је леп, а рад уредан;

Врлодобар (4) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао захтеве композиције, реченице су јасне, са мањим граматичким и правописним грешкама, стилу недостаје више описа и емоција.

Добар (3) – ученик је тачно одговорио на тему, поједини делови композиције нису у потпуности испоштовани (нису повезани, недостаје увод и закључак), поједине реченице нису јасне, са честим граматичким и правописним грешкама, недостаје доста описа и емоција, рад је понегде нечитак и неуредан;

Довољан (2) – ученик је делимично одговорио на тему, увод, разрада и закључак нису уједначени, са значајним граматичким и правописним грешкама, стил је сиромашан, рад је веома нечитак и неуредан;

Недовољан (1) – ученик није ништа написао или ученик није одговорио на тему, нису испоштовани захтеви композиције, рад се не може прочитати, реченице су потпуно неповезане и нејасне, са превише граматичких, правописних и стилских грешака.

Писмени задаци из области читање и разумевање прочитаног оцењују се по истој бодовној скали као и контролни задаци.

Оцењивање говорних вежби:

- Одличан (5) – ученик се правилно изражава, тачно излаже текст поштујући правила композиције, износи своје ставове, описе и емоције у складу са задатом темом, лепо формулише своје мишљење, има изграђену културу комуникације;

- Врлодобар (4) – ученик успешно одговара на постављене захтеве, уз мања одступања;

- Добар (3) – ученик делимично одговара на постављене захтеве;

- Довољан (2) – ученик одговара на постављене захтеве само уз помоћ наставника и на врло једноставним примерима;

- Недовољан (1) – ученик се није припремио за усмено изражавање, не одговара на постављене захтеве ни уз помоћ наставника.

Рецитовање ученика:

- Одличан (5) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз одговарајућу дикцију;

- Врлодобар (4) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз делимично одговарајућу дикцију;

- Добар (3) – ученик тачно рецитије текст, али без одговарајуће дикције и изражајности;

- Довољан (2) – ученик рецитије текст без одговарајуће дикције и изражајности правећи често грешке;

- Недовољан (1) – ученик није научио задати текст.

Наставник може наградити ученика оценом **одличан (5)** и за израду разних паноа, презентација, пројеката, истраживачких задатака, учешћа на такмичењима, конкурсима, у раду секција и другим

активностима у школи и сл.

Писмене провере у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја. Оцена са овакве провере не уписује се у дневник, већ се евидентира у педагошкој свесци наставника. Она се може узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика на полугодишту или на крају године.

Ученици који раде по **прилагођеном или измењеном програму (индивидуализација, ИОП)** имају другачије критеријуме оцењивања. Он није исти за све ученике и зависи од потреба и постигнућа сваког појединачног ученика који ради по прилагођеном или измењеном програму.

Закључна оцена утврђује се ученику на крају првог полугодишта и на крају године у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Закључна оцена је бројчана и изводи се као аритметичка средина свих бројчаних оцена које је ученик добио у току првог полугодишта или школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ СРПСКИ ЈЕЗИК - 8. РАЗРЕД

Ученици 8. разреда оцењују се формативно и сумативно оценом од 1 до 5 током целе школске године. Оцењивање обухвата све три области српског језика и књижевности, а то су: књижевност, језик (граматика, правопис, ортоепија) и језичка култура.

Оцењују се:

- писмени задаци
- контролни задаци
- диктати
- домаћи задаци
- говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...)
- активност и ангажовање на часу
- усмено одговарање
- учешће у пројектним и истраживачким задацима

Документација која прати процес оцењивања је: е-дневник, педагошка свеска наставника, тестови, диктати, писмени и домаћи задаци.

На почетку школске године ради се иницијално тестирање ученика, које се не оцењује, већ се бодује и резултати се уносе у педагошку документацију наставника, а служи наставнику за планирање рада и даље праћење напредовања ученика.

Формативно оцењивање подразумева: праћење напредовања, ангажовања и активности ученика, активност на часовима (укључујући све три области предмета), редовно доношење прибора за рад,

израду домаћих задатака. Води се у педагошкој свесци наставника, а из овог оцењивања проистиче оцена за рад на часу на крају сваког класификационог периода или на крају полугодишта и године. Критеријум је следећи:

- Недовољан успех – ученик не прати наставу, не пише, нема прибор, не ради домаће задатке и уопште није активан на часу;
- Довољан успех – ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор за рад и домаће задатке и ретко кад је активан на часу;
- Добар успех – Ученик прати наставу, доноси прибор за рад и домаће задатке и активан је на часу, али не у континуитету;
- Врлодобар успех – редовно извршава своје обавезе, доноси прибор за рад и домаће задатке, активан је и мотивисан за рад;
- Одличан успех – редовно извршава своје школске обавезе, редовно доноси прибор за рад и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, непрекидно показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања.

У **сумативно оцењивање** спадају: писмени задаци, контролни задаци из граматике и књижевности, полугодишњи и годишњи тестови, диктати, говорне вежбе (драматизација, рецитовање, учешће у дискусијама и дебатама...), домаћи задаци (састави/есеји), усмено одговарање.

ЈЕЗИК

Грамматика – критеријум за оцењивање знања из области усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа: основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; показује веома висок степен ангажовања; зна и примењује граматичка правила у сложенијим примерима:
 - повезује садржаје обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
 - објашњава настанак и развој српског књижевног језика;
 - разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа;
 - зна да сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;
 - именује и разликује дијалекте српског језика;
 - разуме разлику између наречја и дијалекта;
 - разуме постојеће језичке прилике у Србији;
 - зна да у српском језику постоје 4 акцента и зна основна правила њихове дистрибуције, као и критеријуме за њихову поделу;
 - уме да акцентује речи (да разликује дуге од кратких; узлазне од силазних акцената);
 - зна и разуме поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);
 - зна правилно да подели реч на слоге;
 - зна да одреди гласовну промену у сложенијим примерима;
 - разуме поделу речи по настанку;
 - разуме разлику између граматичке и творбене основе и наставка за облик и наставка за творбу;

- разуме и разликује процесе настанка нових речи (извођење, слагање, претварање);
 - уме да издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;
 - зна разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - самостално одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - разликује и уме да одреди врсту непроменљиве речи;
 - разуме и уме да одреди значење и функцију падежа;
 - уме да одреди значење и функцију падежног облика у тексту;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - уочава падежну синонимију;
 - разликује синтагму од предлошко-падежне конструкције;
 - разуме и самостално одређује функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;
 - разликује личне и неличне глаголске облике у тексту;
 - разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употребљава их у складу са нормом;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - разуме и самостално одређује синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - проналази и одређује реченичне чланове и разуме њихово значење и функцију;
 - разликује граматички и логички субјекат;
 - разуме начин исказивања реченичних чланова (речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом) и уме самостално да примени то знање;
 - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
 - разликује врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - идентификује врсте зависних реченица;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разуме лексичке појмове - синоним, хомоним, фразеологизам, полисемија...;
 - разуме разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
 - разликује реченице према комуникативној функцији.
- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије и примењује граматичка правила у сложенијим примерима уз малу помоћ наставника, показује висок степен ангажовања:
- повезује садржаје обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
 - објашњава настанак и развој српског књижевног језика;
 - разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа;
 - зна да сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;
 - именује и разликује дијалекте српског језика;
 - разликује наречје од дијалекта;
 - разуме постојеће језичке прилике у Србији;
 - зна да у српском језику постоје 4 акцента и зна основна правила њихове дистрибуције, као и критеријуме за њихову поделу;
 - уме да акцентује једносложне речи и да разликује дуге од кратких акцената;
 - разуме поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);

- зна правилно да подели реч на слоге;
 - зна да одреди гласовну промену у сложенијим примерима;
 - разуме поделу речи по настанку;
 - зна разлику између граматичке и творбене основе и наставка за облик и наставка за творбу;
 - разликује процесе настанка нових речи (извођење, слагање, претварање);
 - уме да издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;
 - зна разлику између променљивих и непроменљивих речи;
 - одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - уме да одреди врсту непроменљиве речи;
 - разуме и уме да одреди значење и функцију падежа;
 - уме да одреди значење и функцију падежног облика у тексту;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - уочава падежну синонимију;
 - разликује синтагму од предлошко-падежне конструкције;
 - разуме и самостално одређује функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;
 - разликује личне и неличне глаголске облике у тексту;
 - разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употребљава их у складу са нормом;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - уме да одреди синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - уме да одреди реченичне чланове и разуме њихово значење и функцију;
 - разликује граматички и логички субјекат;
 - разуме начин исказивања реченичних чланова (речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом) и уме самостално да примени то знање;
 - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
 - уме да одреди врсту напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - идентификује врсте зависних реченица;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разуме лексичке појмове - синоним, хомоним, фразеологизам, полисемија...;
 - разуме разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
 - разликује реченице према комуникативној функцији.
- Добар (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије; ангажован је повремено; препознаје и примењује граматичка правила у основним примерима:
- препознаје садржаје обрађене у претходним разредима и повезује их са новим наставним садржајима;
 - објашњава настанак и развој српског књижевног језика;
 - препознаје значај књижевног језика за културу и историју српског народа;
 - зна да сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;
 - именује дијалекте српског језика;
 - зна да у српском језику постоје 4 акцента и да наведе критеријуме за њихову поделу;

- препознаје постојеће језичке прилике у Србији;
 - зна поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);
 - зна правилно да подели реч на слоге;
 - зна да одреди гласовну промену у једноставним примерима;
 - препознаје поделу речи по настанку;
 - препознаје разлику између основе (граматичке и творбене) и наставка (за облик и наставка за творбу);
 - разликује процесе настанка нових речи (извођење, слагање, претварање);
 - уме да издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;
 - разликује променљиве од непроменљивих речи;
 - одређује врсте и подврсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - уме да одреди врсту већине непроменљивих речи;
 - уме да одреди значење и функцију падежа;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - разликује синтагму од предлошко-падежне конструкције;
 - одређује функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;
 - разликује личне и неличне глаголске облике у тексту;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - уме да одреди синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - уме да одреди реченичне чланове;
 - препознаје граматички и логички субјекат;
 - препознаје начин исказивања реченичних чланова (речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом);
 - разликује прост од сложеног глаголског предиката;
 - препознаје врсту напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - разуме разлику између комуникативне и предикатске реченице;
 - уме самостално да подели комуникативну реченицу на предикатске;
 - препознаје зависну реченицу у оквиру комуникативне и уме да препозна неке врсте зависних реченица;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разликује реченице према комуникативној функцији;
 - препознаје лексичке појмове - синоним, хомоним, фразеологизам, полисемија...
- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије уз помоћ наставника; ангажован је веома ретко; препознаје граматичка правила у најједноставнијим примерима:
- препознаје садржаје обрађене у претходним разредима;
 - објашњава настанак и развој српског књижевног језика, најважније чињенице;
 - зна да сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;
 - именује дијалекте српског језика;
 - зна да у српском језику постоје 4 акцента;
 - зна поделу гласова (самогласници/сугласници, по звучности, по месту изговора);
 - зна правилно да подели реч на слоге;

- зна да одреди гласовну промену у једноставним примерима;
 - препознаје поделу речи по настанку;
 - препознаје разлику између основе и наставка;
 - препознаје процесе настанка нових речи (извођење, слагање, претварање);
 - разликује променљиве од непроменљивих речи;
 - одређује врсте речи и употребљава их у складу са нормом;
 - препознаје непроменљиве речи;
 - употребљава падежне облике у складу са нормом;
 - одређује функцију, састав и врсте синтагме;
 - уочава делове именичке синтагме;
 - набраја личне и неличне глаголске облике;
 - употребљава глаголске облике у складу са нормом;
 - уме да наведе синтаксичке јединице (реч - синтагма - предикатска реченица);
 - уме да одреди основне реченичне чланове;
 - препознаје граматички субјекат;
 - разликује прост од сложеног глаголског предиката;
 - препознаје врсту напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
 - разликује комуникативну од предикатске реченице;
 - препознаје зависну реченицу у оквиру комуникативне;
 - примењује основна правила конгруенције у реченици;
 - разликује реченице према комуникативној функцији;
- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из фонетике, морфологије, синтаксе, лексикологије ни уз помоћ наставника; не зна да препозна граматичка правила у најједноставнијим примерима

Скала⁴ за оцењивање **контролних задатака и тестова из језика и књижевности** је следећа:

Процент тачних одговора:	Оцена:
Од 86% до 100%	одличан (5)
Од 70% до 85%	врлодобар (4)
Од 50% до 69%	добар (3)
Од 31% до 49%	довољан (2)
Од 0% до 30%	недовољан (1)

Диктат (писмена провера знања из правописа) оцењује се бројчано на следећи начин:

- Одличан (5) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна и доследно примењује правописну норму у свим случајевима;
- Врлодобар (4) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, зна правописну норму и примењује је у свим случајевима, уз поједине правописне грешке;
- Добар (3) – ученик зна сва слова ћирилице и латинице, познаје правописну норму и примењује је у већини основних правописних правила;

⁴ Скала може да има минимална одступања која зависе од тежине и сложености градива и усклађености бодовне листе.

- Довољан (2) – ученик пише већину слова ћирилице и латинице, делимично примењује правописну норму у најосновнијим и једноставнијим примерима;
- Недовољан (1) – ученик не пише тачно сва слова ћирилице и латинице, не зна да примени правописну норму у најосновнијим примерима.

Број правописних грешака:

оцена:

Од 0 до 2	одличан (5)
Од 3 до 5	врлодобар (4)
Од 6 до 8	добар (3)
Од 9 до 11	довољан (2)
Преко 11	недовољан (1)

КЊИЖЕВНОСТ

Критеријум за оцењивање градива из књижевности усаглашен је са образовним стандардима сва три нивоа постигнућа, основног, средњег и напредног нивоа:

- Одличан (5) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из ове области (наводи дела и писце, разликује књижевне родове и врсте, одређује врсту стиха и строфе, проналази стилске фигуре и различите облике приповедања; самостално анализира књижевно дело, аргументовано образлаже свој став о делу и повезује га са другим текстовима по тематици, структури, мотивима);
- Врлодобар (4) – ученик самостално испуњава захтеве сва три нивоа постигнућа из књижевности, уз малу помоћ наставника (самостално анализира књижевна дела уз познавање основних одлика и функционалних појмова);
- Добар (3) – ученик самостално испуњава захтеве основног и делимично средњег нивоа из књижевности (познаје основне одлике књижевности и разликује типове уметничког стваралаштва - и ауторску књижевност; познаје основне функционалне појмове);
- Довољан (2) – ученик минимално испуњава захтеве основног нивоа ове области уз помоћ наставника (повезује наслове књижевног дела и имена аутора, разликује књижевне родове и препознаје основне одлике књижевних текстова);
- Недовољан (1) – ученик не испуњава минималне захтеве основног нивоа постигнућа из књижевности ни уз помоћ наставника.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Ученици у току школске године пишу **четири писмена задатка**, од којих су **2 есејског типа**, а **два из области читање и разумевање прочитаног**.

Критеријум за оцењивање **писмених и домаћих задатака (састава/есеја)** обухвата неколико делова: композицију, садржај, стил, граматику, правопис и естетски изглед.

Одличан (5) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао је захтеве композиције кроз увод, разраду и закључак, види се поступност у излагању, реченице су јасне и правилне, без граматичких и правописних грешака, стил писања богат је описима, емоцијама и појединим стилским изражајним средствима, рукопис ученика је леп, а рад уредан;

Врлодобар (4) – ученик је тачно одговорио на тему, испоштовао захтеве композиције, реченице су јасне, са мањим граматичким и правописним грешкама, стилу недостаје више описа и емоција.

Добар (3) – ученик је тачно одговорио на тему, поједини делови композиције нису у потпуности испоштовани (нису повезани, недостаје увод и закључак), поједине реченице нису јасне, са честим граматичким и правописним грешкама, недостаје доста описа и емоција, рад је понегде нечитак и неуредан;

Довољан (2) – ученик је делимично одговорио на тему, увод, разрада и закључак нису уједначени, са значајним граматичким и правописним грешкама, стил је сиромашан, рад је веома нечитак и неуредан;

Недовољан (1) – ученик није ништа написао или ученик није одговорио на тему, нису испоштовани захтеви композиције, рад се не може прочитати, реченице су потпуно неповезане и нејасне, са превише граматичких, правописних и стилских грешака.

Писмени задаци из области читање и разумевање прочитаног оцењују се по истој бодовној скали као и контролни задаци.

Оцењивање говорних вежби:

- Одличан (5) – ученик се правилно изражава, тачно излаже текст поштујући правила композиције, износи своје ставове, описе и емоције у складу са задатом темом, лепо формулише своје мишљење, има изграђену културу комуникације;
- Врло добар (4) – ученик успешно одговара на постављене захтеве, уз мања одступања;
- Добар (3) – ученик делимично одговара на постављене захтеве;
- Довољан (2) – ученик одговара на постављене захтеве само уз помоћ наставника и на врло једноставним примерима;
- Недовољан (1) – ученик се није припремио за усмено изражавање, не одговара на постављене захтеве ни уз помоћ наставника.

Рецитовање ученика:

- Одличан (5) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз одговарајућу дикцију;
- Врло добар (4) – ученик изражајно, тачно и јасно рецитије текст уз делимично одговарајућу дикцију;
- Добар (3) – ученик тачно рецитије текст, али без одговарајуће дикције и изражајности;
- Довољан (2) – ученик рецитије текст без одговарајуће дикције и изражајности правећи често грешке;
- Недовољан (1) – ученик није научио задати текст.

Наставник може наградити ученика оценом **одличан (5)** и за израду разних панова, презентација, пројеката, истраживачких задатака, учешћа на такмичењима, конкурсима, у раду секција и другим активностима у школи и сл.

Писмене провере у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја. Оцена са овакве провере не уписује се у дневник, већ се евидентира у педагошкој свесци наставника. Она се може узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика на полугодишту или на крају године.

Ученици који раде по **прилагођеном или измењеном програму (индивидуализација, ИОП)** имају другачије критеријуме оцењивања. Он није исти за све ученике и зависи од потреба и постигнућа сваког појединачног ученика који ради по прилагођеном или измењеном програму.

Закључна оцена утврђује се ученику на крају првог полугодишта и на крају године у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Закључна оцена је бројчана и изводи се као аритметичка средина свих бројчаних оцена које је ученик добио у току првог полугодишта или школске године.

Наставници српског језика и књижевности:

Весна Матовић, Ирена Карловић, Гордана Батоћанин, Наташа Добрић, Маја Живковић, Дубравка Станишић